

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

LKI.410.003.03.2019

Małgorzata Wojtasik
Dyrektor Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1
im. ks. Stanisława Konarskiego
ul. Przypkowskiego 49, 28-300 Jędrzejów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/073 – Wsparcie osób z autyzmem i zespołem Aspergera w przygotowaniu do samodzielnego funkcjonowania

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 im. ks. Stanisława Konarskiego (dalej: ZSP lub Szkoła), ul. Przypkowskiego 49, 28-300 Jędrzejów.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dyrektorem ZSP od 1 września 2017 r. jest Małgorzata Wojtasik. Poprzednio, od 1 stycznia 1999 r. do 31 sierpnia 2017 r., Dyrektorem Szkoły był Władysław Równicki.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Tworzenie warunków do uzyskania wykształcenia i przygotowania zawodowego do podjęcia pracy przez osoby z zespołem Aspergera. 2. Działania podejmowane w celu zapobiegania wykluczeniu osób z zespołem Aspergera.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2016 r. do dnia zakończenia kontroli, tj. do 3 lipca 2019 r. z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały związek z przedmiotem kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
Kontroler	Karol Pokora, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/42/2018 z 15 maja 2019 r.

(akta kontroli: str. 1-3)

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489; dalej: ustawa o NIK.

Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W Szkole podejmowano działania w celu przygotowania uczniów z zespołem Aspergera do samodzielnego funkcjonowania, poprzez udzielanie wsparcia w uzyskaniu wykształcenia i przygotowania zawodowego. Działania te były poprzedzone diagnozą potrzeb oraz trudności edukacyjnych i społecznych uczniów, ale nie zostały zaplanowane w pełni zgodnie z wynikami tej diagnozy oraz zaleceniami orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego. Udzielane wsparcie nie było realizowane z należytą starannością i nie podlegało ewaluacji.

Dla każdego ucznia z zespołem Aspergera opracowano Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny (dalej: IPET lub Program), który poprzedzony był dokonaniem wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia. Wszystkie IPET zostały jednak sporządzone nierzetelnie. Nie uwzględniono w nich bowiem niektórych zaleceń zawartych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego wydanych przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Jędrzejowie (dalej: Poradnia), co stanowiło naruszenie § 6 ust. 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 lipca 2015 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym³ (dalej: rozporządzenie o kształceniu specjalnym). Nie określono w nich również innych treści wymaganych § 6 ust. 1 tego rozporządzenia, np. działań z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego oraz sposobu ich realizacji. W stosunku do jednego z uczniów nie zrealizowano zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego dotyczących prowadzenia zajęć rewalidacyjnych oraz wspomagania tego ucznia przez terapeutę integracji sensorycznej, a odnośnie drugiego ucznia – zalecenia wynikającego z orzeczenia, dotyczącego prowadzenia zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, pomimo że obowiązek taki wynikał z § 5 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia o kształceniu specjalnym.

W Szkole nie oceniano skuteczności udzielanego wsparcia, nie zadbano także o właściwą współpracę z rodzicami uczniów realizujących kształcenie specjalne. Dokumenty szkolne nie zawierały wymaganych przepisami oświatowymi zasad wspierania uczniów z niepełnosprawnościami oraz działań mających na celu kształtowanie w społeczności szkolnej właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

W Szkole stworzono odpowiednie warunki do realizacji kształcenia ogólnego i zawodowego uczniów z zespołem Aspergera, podejmowano współpracę z potencjalnymi pracodawcami oraz Powiatowym Urzędem Pracy w Jędrzejowie (dalej: PUP) w celu ułatwienia tym uczniom podjęcia pracy zawodowej.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. poz. 1113, ze zm.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Tworzenie warunków do uzyskania wykształcenia i przygotowania zawodowego do podjęcia pracy przez osoby z zespołem Aspergera

Opis stanu faktycznego

1.1. W skład ZSP wchodzi – oprócz objętego kontrolą Technikum nr 1 (dalej: Technikum) – także II Liceum Ogólnokształcące oraz Szkoła Policealna nr 1 dla młodzieży.

(akta kontroli str. 26-28)

Regulaminy rekrutacji do ZSP obowiązujące w latach szkolnych 2016/2017-2018/2019 uwzględniały preferencje w przyjęciu kandydatów z niepełnosprawnościami.

(akta kontroli str. 4-23)

W trakcie rekrutacji do Technikum prowadzonych w okresie objętym kontrolą rodzice kandydatów nie składali orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego.

W badanym okresie do Technikum uczęszczało trzech uczniów, którym zorganizowano kształcenie specjalne z uwagi na niepełnosprawność (zespół Aspergera). Wszyscy kształcili się w zawodzie technik informatyk.

Pierwszy z uczniów uczęszczał do Technikum w latach 2014-2018. Był objęty kształceniem specjalnym na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z 4 września 2014 r. oraz orzeczeń o potrzebie indywidualnego nauczania obowiązujących na kolejne lata szkolne 2014/2015, 2015/2016, 2016/2017 i orzeczeniem z 20 lipca 2017 r. na rok szkolny 2017/2018. Zgodnie z decyzją Dyrektora ZSP oraz zaleceniami zawartymi w orzeczeniach we wszystkich tych latach zajęcia z przedmiotów zawodowych realizowane były w pracowniach zawodowych w Szkole. W odniesieniu do roku szkolnego 2017/2018 możliwość taka była warunkowo dopuszczalna zgodnie z § 13 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży⁵.

(akta kontroli str. 199-204)

Drugi uczeń uczęszczał do Technikum w latach 2015-2019. Był objęty kształceniem specjalnym w czwartej klasie na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z 30 sierpnia 2018 r.

Wyżej wymienieni uczniowie nie korzystali w gimnazjum z kształcenia specjalnego oraz indywidualnego nauczania.

Trzeci uczeń rozpoczął naukę w Technikum w roku szkolnym 2016/2017. Uczniowi zorganizowano kształcenie specjalne na podstawie orzeczenia wydanego 14 września 2015 r. przez Poradnię, gdy był on uczniem trzeciej klasy gimnazjum. Wskazano w nim niewłaściwy okres obowiązywania orzeczenia, tj. podano, że jest ono ważne do ukończenia III etapu edukacyjnego⁶ i na czas trwania IV etapu edukacyjnego. Zgodnie z ówczesnie obowiązującym § 9 ust 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2008 r. w sprawie orzeczeń i opinii

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Dz. U. poz.1616.

⁶ Tj. do ukończenia nauki w gimnazjum.

wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych⁷, przedmiotowe orzeczenie winno dotyczyć roku szkolnego 2015/2016 (orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydawane są na okres roku szkolnego, etapu edukacyjnego albo okresu kształcenia w danej szkole).

W Szkole złożono zaświadczenie lekarskie dotyczące braku przeciwwskazań do realizacji zajęć praktycznych w ramach kształcenia tego ucznia.

(akta kontroli str. 100-102, 212-222, 284)

1.2. W statucie ZSP⁸ określono między innymi cele i zadania szkoły oraz zasady pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Dokument ten nie zawierał postanowień dotyczących organizowania opieki nad uczniami niepełnosprawnymi.

W Szkole opracowano *Procedury udzielania i organizowania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w ZSP* (dalej: *Procedury*). W *Procedurach* zawarto między innymi informacje o formach pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów z niepełnosprawnościami. Dokumenty, o których mowa powyżej, nie zostały zamieszczone na stronie internetowej ZSP.

(akta kontroli str. 26-99)

Małgorzata Wojtasik, Dyrektor Szkoły, wyjaśniła: *Każdy zainteresowany może zapoznać się z tymi dokumentami w sekretariacie ZSP, a także w szkolnej bibliotece. W związku z tym nie było, w mojej ocenie, potrzeby zamieszczania tych dokumentów na stronie internetowej Szkoły. Jednakże rozważę zamieszczenie tych dokumentów w niedalekiej przyszłości na tej stronie.*

(akta kontroli str. 274)

Liczebność klas, do których uczęszczało dwóch uczniów z zespołem Aspergera wynosiła od 29 do 33 uczniów.

(akta kontroli str. 100-101)

W kontrolowanym okresie zatrudniony był w ZSP jeden nauczyciel-pedagog. W Szkole nie zatrudniono logopedy, psychologa i nauczyciela wspomagającego. W ZSP było zatrudnionych trzech nauczycieli posiadających uprawnienia pedagogiczne, którzy oprócz ukończonych studiów magisterskich na kierunku (specjalności) zgodnym z nauczaniem przedmiotem, ukończyli kursy kwalifikacyjne lub studia podyplomowe w zakresie prowadzenia zajęć specjalistycznych z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych, tj.:

- kurs kwalifikacyjny z zakresu oligofrenopedagogiki (dwóch nauczycieli);
- studia podyplomowe z zakresu oligofrenopedagogiki (jeden nauczyciel).

W Szkole był zatrudniony doradca zawodowy.

(akta kontroli str. 100-101, 104-130)

Podczas zebrania zespołu wychowawczego⁹, które odbyło się 13 czerwca 2017 r. w ZSP, miało miejsce szkolenie wewnętrzne dotyczące pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – z zespołem Aspergera.

W trakcie posiedzenia rady pedagogicznej Szkoły, które odbyło się 19 listopada 2018 r., przeprowadzono szkolenie dotyczące pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w szczególności z zespołem Aspergera. Zajęcia przeprowadziła pracownica Poradni.

(akta kontroli str. 100-101, 104-130)

⁷ Dz. U. Nr 173, poz. 1072. Rozporządzenie to przestało obowiązywać z dniem wejścia w życie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. poz. 1743).

⁸ Dokument ten obowiązywał od 31 sierpnia 2015 r.

⁹ W zebraniu tym uczestniczyli wychowawcy klas i nauczyciele prowadzący zajęcia z uczniami z zespołem Aspergera.

Oględziny pomieszczeń ZSP, w tym stanowisk pracy przeznaczonych do realizacji kształcenia specjalnego uczniów z zespołem Aspergera wykazały, że:

- dwóch uczniów zajęcia dydaktyczne wynikające ze szkolnych planów nauczania dla zawodu technik informatyk odbywało w trzech pracowniach informatycznych, z których każda była wyposażona w 15 stanowisk z laptopami i programy obowiązujące do nauki zawodu;
- jeden uczeń w ramach nauczania indywidualnego zajęcia z przedmiotów zawodowych¹⁰ odbywał w sali o wymiarach 3x4 m wydzielonej z biblioteki szkolnej zlokalizowanej na parterze budynku Zespołu wyposażonej w laptop z łączem internetowym, tablicę typu flipchart oraz pomoce naukowe;
- pedagog szkolny udzielała indywidualnych porad wszystkim uczniom z zespołem Aspergera oraz ich rodzicom w swoim gabinecie; gabinet ten miał wymiary 6x3 m i był wyposażony w komputer z dostępem do Internetu, stolik, biurko, wygodne miejsca do siedzenia.

(akta kontroli str. 157)

1.3. Badanie IPET sporządzanych dla uczniów z zespołem Aspergera wykazało między innymi, że:

- w pracach zespołów opracowujących IPET (dalej: Zespoły) brali udział wszyscy nauczyciele prowadzący zajęcia z uczniami oraz pedagog szkolny, zgodnie z § 6 ust. 3 rozporządzenia o kształceniu specjalnym;
- Zespoły opracowały Programy po dokonaniu wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia, zgodnie z § 6 ust. 4 tego rozporządzenia;
- zaplanowano, zgodnie z § 6 ust. 1 pkt 4 i 6 przedmiotowego rozporządzenia, działania wspierające rodziców uczniów oraz określono zakres współpracy nauczycieli i specjalistów z rodzicami w realizacji kształcenia specjalnego, a także możliwość współdziałania z Poradnią;
- we wszystkich IPET nie uwzględniono niektórych zaleceń zawartych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego;
- Programy dla dwóch uczniów nie określały form i okresu udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wymiaru godzin, w którym poszczególne formy pomocy będą realizowane;
- wszystkie IPET nie określały zajęć z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego i sposobu realizacji tych działań;
- Program dla jednego z uczniów określał ogólnikowo kwestie realizacji zajęć rewalidacyjnych;
- nie dokonano wymaganej modyfikacji IPET dla jednego z uczniów w związku z otrzymaniem przez niego orzeczenia z 20 lipca 2017 r. o potrzebie nauczania indywidualnego, pomimo że orzeczenie to zawierało dodatkowe zalecenia dotyczące integracji z rówieśnikami np. poprzez udział w wycieczkach i imprezach szkolnych;
- Programy były przedstawiane rodzicom uczniów, o czym świadczą składane przez nich podpisy na tych dokumentach;
- nie dostosowano IPET sporządzonych dla dwóch uczniów do wymogów określonych w rozporządzeniu o kształceniu specjalnym w brzmieniu nadanym rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2017 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym¹¹.

(akta kontroli str. 100-101, 104-130, 286-288)

¹⁰ Np. witryny i aplikacje internetowe oraz administracja bazami danych.

¹¹ Dz. U. poz.1652.

IPET dla jednego z uczniów został opracowany 15 września 2015 r. na podstawie orzeczenia z 4 września 2014 r. o potrzebie kształcenia specjalnego (złożonego w ZSP 15 września 2014 r.), tj. z rocznym opóźnieniem, co było niezgodne z § 5 ust. 5 pkt 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych¹². Zgodnie z tym przepisem Program opracowuje się w terminie 30 dni od dnia złożenia w szkole orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

(akta kontroli str. 158-172)

Władysław Równicki, były Dyrektor ZSP, w swoich wyjaśnieniach podał, że nie jest w stanie, ze względu na upływ czasu, wytłumaczyć dlaczego z takim opóźnieniem sporządzono IPET.

(akta kontroli str. 277-278)

1.4. Zgodnie z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego z 14 września 2015 r. dotyczącym jednego z uczniów, uczniowi temu należało zorganizować zajęcia rewalidacyjne. Matka tego ucznia złożyła 20 września 2016 r. oświadczenie, że jej syn nie będzie uczestniczył w tych zajęciach, gdyż bierze udział w prywatnych treningach umiejętności społecznych¹³. W związku z tym zajęcia rewalidacyjne nie były prowadzone w ZSP.

(akta kontroli str. 212-215, 223-227, 344)

Zgodnie z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego z 30 sierpnia 2018 r. dotyczącym innego ucznia, winny być realizowane w stosunku do tego ucznia zajęcia rewalidacyjne. Uczeń ten złożył 26 października 2018 r. oświadczenie, że nie wyraża zgody na ich realizację i w związku z tym nie były one prowadzone. Pracownicy ZSP nie przekazali temu uczniowi i jego rodzicom pisemnej informacji o konsekwencjach rezygnacji z zajęć rewalidacyjnych oraz nie podjęli działań mających na celu zaproponowanie innych form zajęć w ramach pomocy.

(akta kontroli str. 253-258, 267, 284, 344)

Małgorzata Wojtasik, Dyrektor Szkoły, wyjaśniła: *Zanim ten uczeń złożył oświadczenie o rezygnacji z zajęć rewalidacyjnych prowadzono z nim oraz jego matką liczne rozmowy na temat korzyści wynikających z realizacji tych zajęć. Jednakże pełnoletni uczeń był zdeterminowany, aby zrezygnować z nich. Twierdził, że (...) w niczym mu nie pomogą. Jego matka poinformowała nas, że nie była w stanie go przekonać, że te zajęcia faktycznie byłyby mu pomocne.*

(akta kontroli str. 479)

W Arkuszu organizacyjnym na rok szkolny 2018/2019 w ZSP nie uwzględniono zajęć rewalidacyjnych dla tego ucznia.

(akta kontroli str. 477)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła: *Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego tego ucznia zostało złożone w ZSP 7 września 2018 r. Arkusz organizacyjny na rok szkolny 2018/2019 w ZSP był już wówczas zatwierdzony przez organ prowadzący. Pomimo tego prowadzono rozmowy z uczniem i jego matką dotyczące prowadzenia zajęć rewalidacyjnych. Jednakże nie przyniosły one skutku. Uczeń złożył oświadczenie o rezygnacji z tych zajęć.*

(akta kontroli str. 479-480)

Wobec tego samego ucznia nie zrealizowano zalecenia zawartego w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego dotyczącego prowadzenia zajęć z zakresu

¹² Dz. U. z 2014 r. poz. 414.

¹³ Zajęcia te były prowadzone w Gabinetie terapii wspierającej, interwencji kryzysowej, socjoterapii, psychoedukacji w Kielcach.

pomocy psychologiczno-pedagogicznej, mających na celu doskonalenie jego rozwoju poznawczego oraz wspieranie go w odkrywaniu zainteresowań.

W stosunku do innego ucznia nie zrealizowano zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego dotyczących prowadzenia zajęć rewalidacyjnych oraz wspomagania tego ucznia przez terapeutę integracji sensorycznej.

(akta kontroli str. 344)

Małgorzata Wojtasik, Dyrektor Szkoły, wyjaśniła: *Wszyscy nauczyciele prowadzący zajęcia z uczniami z zespołem Aspergera, indywidualizując proces nauczania dostosowali formy i metody pracy oraz przedmiotowe systemy oceniania do potrzeb tych uczniów. Ponadto bardzo często zdarzało się, że nauczyciele udzielali dodatkowych wskazówek i porad tym uczniom w trakcie przerw międzylekcyjnych oraz w swoim wolnym czasie np. w trakcie tzw. okienek.*

(akta kontroli str. 480)

Nie ujęto w IPET oraz nie realizowano zajęć indywidualnych z uczniami z zespołem Aspergera w zakresie doradztwa zawodowego.

(akta kontroli str. 344)

Dyrektor ZSP wyjaśniła: *Zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego były realizowane w ramach lekcji wychowawczych, przedmiotów zawodowych, pracy pedagoga i kierownika praktyk, co jest udokumentowane wpisami w dziennikach lekcyjnych, dzienniku pedagoga szkolnego.*

(akta kontroli str. 480-481)

Pedagog szkolny udzielała indywidualnych porad wszystkim uczniom z zespołem Aspergera oraz ich rodzicom.

(akta kontroli str. 344)

W ZSP nie zatrudniono nauczyciela wspomagającego z kwalifikacjami w zakresie pedagogiki specjalnej w celu współorganizowania kształcenia uczniów z zespołem Aspergera, o którym mowa w § 7 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia o kształceniu specjalnym. Wsparcie takie mogło być szczególnie potrzebne uczniowi, który nie korzystał z nauczania indywidualnego, a analiza funkcjonowania tego ucznia (zawarta w IPET) wskazywała na występowanie zachowań agresywnych.

(akta kontroli str. 104, 218)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła: *W mojej ocenie nie było takiej potrzeby. Nauczyciele prowadzący zajęcia z uczniami z zespołem Aspergera nie zgłaszali, iż występują w trakcie prowadzonych przez nich lekcji zakłócenia w procesie edukacji.*

(akta kontroli str. 282)

1.5. Badanie dokumentacji dotyczącej IPET wykazało między innymi, że:

- Zespół, który opracował Program dla jednego z uczniów nie dokonał, w roku szkolnym 2015/2016 i kolejnym, okresowej wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania tego ucznia, uwzględniającej ocenę efektywności udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W roku szkolnym 2017/2018 dokonał takiej oceny tylko raz. Zespół, który opracował IPET dla innego ucznia nie dokonał oceny, o której mowa wyżej, w roku szkolnym 2016/2017;
- okresowa wielospecjalistyczna ocena poziomu funkcjonowania: jednego z uczniów dotycząca I semestru roku szkolnego 2017/2018; drugiego z uczniów dotycząca I i II semestru roku szkolnego 2018/2019; trzeciego ucznia dotycząca

II semestru roku szkolnego 2017/2018 oraz I semestru roku szkolnego 2018/2019 nie zawierała ocen skuteczności dotychczas realizowanego wsparcia. Oceny te nie zawierały również ocen poziomu zadowolenia rodziców i nauczycieli z proponowanych form pomocy dla tych uczniów oraz poziomu satysfakcji uczniów z porad i konsultacji oraz adekwatności wsparcia;

- nie zapewniono rodzicom uczniów z zespołem Aspergera możliwości uczestnictwa w dokonaniu okresowej wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania tych uczniów, poprzez zawiadomienie rodziców o spotkaniach Zespołów.

(akta kontroli str. 206A-210, 228-252, 268-273, 280, 489)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Statut Szkoły nie zawierał postanowień dotyczących organizowania opieki nad dziećmi niepełnosprawnymi, pomimo że obowiązek taki wynikał z art. 98 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe¹⁴.

(akta kontroli str. 26-86)

Małgorzata Wojtasik, Dyrektor ZSP, wyjaśniła, że było to spowodowane przeoczeniem.

(akta kontroli str. 274)

2. Były Dyrektor Szkoły Władysław Równicki nie podjął działań mających na celu uzyskanie prawidłowego orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dotyczącego ucznia, który rozpoczął naukę w Technikum w roku szkolnym 2016/2017. Uczniowi temu zorganizowano kształcenie specjalne na podstawie orzeczenia wydanego 14 września 2015 r., gdy był on uczniem trzeciej klasy gimnazjum. W orzeczeniu tym wskazano, iż jest ono ważne do ukończenia III etapu edukacyjnego i na czas trwania IV etapu edukacyjnego. Jednak zgodnie z § 9 ust. 1 obowiązującego wówczas rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2008 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych, przedmiotowe orzeczenie winno dotyczyć tylko roku szkolnego 2015/2016, nie zaś następnego etapu edukacyjnego.

Uzyskanie aktualnego orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego ucznia zapewniłoby właściwe opracowanie IPET.

(akta kontroli str. 212-222, 284)

Władysław Równicki wyjaśnił, że nie jest w stanie, ze względu na upływ czasu, wytłumaczyć dlaczego nie podjęto działań mających na celu uzyskanie aktualnego orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego ucznia.

(akta kontroli str. 277)

3. W sporządzonych w Szkole IPET nie uwzględniono niektórych zaleceń zawartych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego. Dla jednego z uczniów nie zaplanowano wymaganych zajęć rewalidacyjnych oraz wspomagania tego ucznia przez terapeutę integracji sensorycznej. Innemu uczniowi nie zaplanowano zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz zajęć rewalidacyjnych. Dla trzeciego ucznia nie zaplanowano zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, mających na celu doskonalenie jego rozwoju poznawczego oraz wspieranie go w odkrywaniu zainteresowań.

(akta kontroli str. 158-172, 212-222, 253-267)

¹⁴ Dz. U. z 2019 r. poz. 1148.

W efekcie tych zaniedbań nie zrealizowano w stosunku do jednego z uczniów zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego dotyczących prowadzenia zajęć rewalidacyjnych oraz wspomagania tego ucznia przez terapeutę integracji sensorycznej, w stosunku do innego ucznia – zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej¹⁵.

(dowód: akta kontroli str. 344)

Powyższe stanowiło naruszenie § 5 ust. 1 pkt 1 i § 6 ust. 4 rozporządzenia o kształceniu specjalnym. Zgodnie z tymi przepisami szkoła zapewnia realizację zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, a zalecenia te powinny być uwzględnione w opracowanym IPET.

Odpowiedzialność za nieuwzględnienie w IPET dla dwóch uczniów zaleceń zawartych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego ponosi Władysław Równicki, były Dyrektor ZSP. Odpowiedzialność za nieuwzględnienie w Programie dla trzeciego ucznia zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego ponosi Dyrektor Małgorzata Wojtasik.

Oboje wyjaśnili, iż było to spowodowane przeoczeniem.

(akta kontroli str. 275, 278)

4. IPET sporządzone dla uczniów objętych kształceniem specjalnym nie zawierały niektórych treści wymaganych obowiązującymi przepisami:

a) w Programach opracowanych dla dwóch uczniów nie określono form i okresu udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wymiaru godzin, w którym poszczególne formy pomocy będą realizowane, pomimo że obowiązek taki wynikał z § 6 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia o kształceniu specjalnym;

(akta kontroli str. 158-172, 253-267)

b) w żadnym IPET nie określono zajęć z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego i sposobu realizacji tych działań, pomimo że wymóg taki określony został w § 6 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia;

(akta kontroli str. 158-172, 212-222, 253-267)

c) w Programie dla jednego z uczniów nieprawidłowo przewidziano realizację zajęć rewalidacyjnych, tj. podano, że zajęcia te będą realizowane w ciągu całego roku szkolnego w miarę potrzeb, pomimo iż zgodnie z ust. 11 pkt 2 załącznika nr 8 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych¹⁶, tygodniowy wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych dla ucznia niepełnosprawnego w oddziale ogólnodostępnym wynosi po 2 godziny. Dodatkowo nie określono w IPET kto będzie prowadził te zajęcia.

(dowód: akta kontroli str. 259-266)

Odpowiedzialność za nieokreślenie powyższego w IPET dla dwóch uczniów ponosi Władysław Równicki, były Dyrektor ZSP, a dla trzeciego ucznia Dyrektor Małgorzata Wojtasik. Oboje wyjaśnili, iż było to spowodowane przeoczeniem.

(akta kontroli str. 276, 278-279)

5. Zespół nie dokonał modyfikacji IPET dla jednego z uczniów w związku z otrzymaniem przez niego orzeczenia z 20 lipca 2017 r. o potrzebie nauczania indywidualnego, które zawierało dodatkowe zalecenia np. dotyczące integracji z pełnosprawnymi rówieśnikami. Stanowiło to naruszenie § 6 ust. 9 rozporządzenia

¹⁵ Zgodnie z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego z 14 września 2015 r. dotyczącym trzeciego ucznia, uczniowi temu należało zorganizować zajęcia rewalidacyjne. Jego matka złożyła w Szkole oświadczenie, że jej syn nie będzie uczestniczył w zajęciach rewalidacyjnych, gdyż bierze udział w prywatnych treningach umiejętności społecznych. W związku z tym zajęcia rewalidacyjne nie były prowadzone w ZSP.

¹⁶ Dz. U. poz. 204, ze zm.

o kształceniu specjalnym, zgodnie z którym zespół powinien w miarę potrzeb dokonywać modyfikacji IPET.

(dowód: akta kontroli str. 120-135)

Dyrektor ZSP wyjaśniła, że powyższe spowodowane było przeoczeniem.

(dowód: akta kontroli str. 120-135)

6. Zespół, który opracował IPET dla jednego z uczniów nie dokonał w roku szkolnym 2015/2016 i kolejnym okresowej wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania tego ucznia, uwzględniając ocenę efektywności udzielanej mu pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W roku szkolnym 2017/2018 dokonano takiej oceny tylko raz. Zespół, który opracował Program dla innego ucznia nie dokonał powyższej oceny w roku szkolnym 2016/2017. Stanowiło to naruszenie § 6 ust. 9 rozporządzenia o kształceniu specjalnym, zgodnie z którym Zespół, co najmniej dwa razy w roku szkolnym dokonuje okresowej wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia, uwzględniając ocenę efektywności udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Okresowa wielospecjalistyczna ocena poziomu funkcjonowania: jednego z uczniów dotycząca I semestru roku szkolnego 2017/2018; drugiego z uczniów dotycząca I i II semestru roku szkolnego 2018/2019 oraz innego ucznia dotycząca I i II semestru roku szkolnego 2017/2018 oraz I semestru roku szkolnego 2018/2019 nie zawierała ocen skuteczności dotychczas realizowanego wsparcia. Wymienione okresowe oceny nie zawierały również ocen poziomu zadowolenia rodziców i nauczycieli z proponowanych form pomocy dla tych uczniów oraz poziomu satysfakcji uczniów z porad i konsultacji oraz adekwatności wsparcia.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że nie dokonywano ewaluacji IPET.

(dowód: akta kontroli str. 208-210, 245-252, 268-273, 280)

Dyrektor ZSP wyjaśniła, że spowodowane to było przeoczeniem.

(dowód: akta kontroli str. 281, 479)

7. Rodzicom uczniów z zespołem Aspergera nie zapewniono możliwości uczestnictwa w dokonaniu okresowej wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania tych uczniów gdyż nie zawiadamiano ich o spotkaniach Zespołów.

Rodzice jednego z uczniów nie zostali zawiadomieni o terminie spotkania Zespołu, w trakcie którego dokonano oceny dotyczącej I semestru roku szkolnego 2017/2018. Rodzice drugiego ucznia nie zostali zawiadomieni o terminach dwóch spotkań Zespołu, w trakcie których dokonano ocen dotyczących I i II semestru roku szkolnego 2018/2019.

Rodzice innego ucznia nie zostali zawiadomieni o terminach trzech spotkań Zespołu, w trakcie których dokonano ocen dotyczących I i II semestru roku szkolnego 2017/2018 oraz I semestru roku szkolnego 2018/2019.

Obowiązek zawiadamiania rodziców o terminie każdego spotkania zespołu i możliwości uczestniczenia w nim wynika z § 6 ust. 11 rozporządzenia o kształceniu specjalnym.

(dowód: akta kontroli str. 489)

Dyrektor ZSP wyjaśniła, że powyższe spowodowane było przeoczeniem.

(dowód: akta kontroli str. 282)

OCENA CZĄSTKOWA

Dla każdego ucznia z zespołem Aspergera opracowano IPET, który poprzedzony był sporządzeniem wielospecjalistycznej oceny poziomu ich funkcjonowania. Wszystkie Programy zostały nierzetelnie sporządzone oraz nie dokonywano ich ewaluacji. Nie zrealizowano w stosunku do jednego z uczniów zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego dotyczących prowadzenia zajęć rewalidacyjnych oraz wspomagania tego ucznia przez terapeutę integracji

sensorycznej, a w stosunku do drugiego – zalecenia dotyczącego prowadzenia zajęć w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W Zespole nie zapewniono właściwej realizacji współpracy z rodzicami uczniów z zespołem Aspergera. Statut Szkoły nie zawierał postanowień dotyczących organizowania opieki nad uczniami niepełnosprawnymi.

OBSZAR

2. Działania podejmowane w celu zapobiegania wykluczeniu osób z zespołem Aspergera

Opis stanu faktycznego

2.1. Wsparcie udzielone przez ZSP uczniom z zespołem Aspergera pozwoliło na poprawę funkcjonowania społecznego tych uczniów oraz zwiększyło ich szanse na uzyskanie wykształcenia. Wszyscy uczniowie z zespołem Aspergera uzyskiwali promocję do następnej klasy. Dwóch z nich przystąpiło do egzaminu maturalnego, który jeden zdał (wynik egzaminu drugiego ucznia nie był znany do czasu zakończenia kontroli). Uzyskiwali oni od 2,0 do 4,1 średnią ocen z przedmiotów zawodowych. Dodatkowo jeden z uczniów uczestniczył w projekcie dofinansowanym ze środków Unii Europejskiej *Kluczowe zawody – drogą do sukcesu*¹⁷ w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020.

(akta kontroli str. 103, 345, 474)

2.2. Wszyscy uczniowie z zespołem Aspergera otrzymali bardzo dobre lub celujące oceny z praktyk zawodowych. Jeden z uczniów złożył z wynikiem pozytywnym egzamin z przygotowania zawodowego i uzyskał tytuł technika informatyka.

(akta kontroli str. 347-355, 474)

Inny uczeń uzyskał dobry wynik w jednej z kwalifikacji wchodzących w skład egzaminu zawodowego (E.12), a w czerwcu 2019 r. przystąpił do egzaminu z kwalifikacji E.13¹⁸.

(akta kontroli str. 474)

W dokumentacji szkolnej dotyczącej doradztwa zawodowego nie ma potwierdzenia, że zaplanowano dla uczniów z zespołem Aspergera dalszą ścieżkę kształcenia i kariery zawodowej. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach¹⁹, w procesie kształcenia zawodowego winny być podejmowane działania wspomagające rozwój każdego uczącego się, stosownie do jego potrzeb i możliwości, ze szczególnym uwzględnieniem indywidualnych ścieżek edukacji i kariery, możliwości podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych oraz zapobiegania przedwczesnemu kończeniu nauki.

(akta kontroli str. 285)

Małgorzata Wojtasik, Dyrektor Szkoły, wyjaśniła, że powyższe spowodowane było przeoczeniem.

(dowód: akta kontroli str. 478-479)

ZSP współpracował między innymi z PUP w zakresie promowania aktywnej postawy na rynku pracy. Współpracował także ze spółkami prowadzącymi działalność gospodarczą oraz kieleckimi uczelniami, np. Społeczną Akademią Nauk oraz Staropolską Szkołą Wyższą.

¹⁷ Realizatorem projektu było Stowarzyszenie Edukacja przez Internet w Kielcach, a partnerem projektu był Zespół. Celem głównym projektu było podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności w zakresie kluczowych kompetencji niezbędnych w kontekście przyszłego zatrudnienia.

¹⁸ Do czasu zakończenia kontroli nie było jeszcze wyników tego egzaminu.

¹⁹ Dz. U. poz. 184, ze zm.

W marcu 2019 r. odbyło się w ZSP III Forum o Biznesie i Edukacji, w trakcie którego uczniowie, nauczyciele i przedsiębiorcy dyskutowali między innymi o możliwościach i szansach jakie daje młodym ludziom szkoła zawodowa.

(akta kontroli str. 356-394)

2.3. ZSP zapewnił uczniom z zespołem Aspergera integrację ze środowiskiem rówieśniczym. Uczniowie ci mieli możliwość uczestnictwa między innymi w szkolnych wycieczkach oraz wyjściach do kina i teatru.

(dowód: akta kontroli str. 397-417)

Program wychowawczo-profilaktyczny Szkoły nie zawierał postanowień dotyczących działań mających na celu kształtowanie w społeczności szkolnej właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi, w tym z osobami z zespołem Aspergera.

(dowód: akta kontroli str. 418-455)

2.4. Z wyjaśnień wychowawców klas, do których uczęszczali uczniowie z zespołem Aspergera, pedagoga szkolnego, doradcy zawodowego oraz kierownika szkolenia praktycznego wynika, że w ich ocenie efektywność działań szkoły we wsparciu udzielanym uczniom, o których mowa wyżej, była dobra. Problemy związane z opracowaniem IPET wynikały z braku doświadczenia w pracy z tymi uczniami. Proces dydaktyczny planowany był w taki sposób, aby maksymalnie wspomóc ucznia w pokonywaniu trudności zarówno natury społecznej, jak i dydaktycznej. Uczniowie z zespołem Aspergera byli angażowani w życie szkoły i klasy w miarę swych możliwości i gotowości do wejścia w życie grupy. Zdaniem jednego z wychowawców trudnością w pracy z tymi uczniami były liczne oddziały klasowe.

(dowód: akta kontroli str. 456-474)

W okresie objętym kontrolą PUP nie dysponował ofertami pracy skierowanymi do osób niepełnosprawnych z zaburzeniami ze spektrum autyzmu (w szczególności z autyzmem lub zespołem Aspergera). Nie prowadził żadnych działań dedykowanych dla tych osób.

(dowód: akta kontroli str. 475-476)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Program wychowawczo-profilaktyczny Szkoły nie zawierał postanowień dotyczących działań mających na celu kształtowanie w społeczności szkolnej właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi, w tym z osobami z zespołem Aspergera.

Skutkowało to tym, że w ZSP nie podejmowano działań w zakresie kształtowania w środowisku szkolnym właściwych postaw wobec osób niepełnosprawnych, w tym z uczniami z zespołem Aspergera, w celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu tych osób.

Stanowiło to naruszenie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek²⁰ (część II w zakresie wymagań wobec szkół ponadpodstawowych, pkt 4 załącznika do rozporządzenia). Zgodnie z tymi wymaganiami w szkole winny być realizowane działania wychowawcze i profilaktyczne mające na celu eliminowanie zagrożeń oraz wzmacnianie pożądanых zachowań, które są dostosowane do potrzeb uczniów i środowiska.

(dowód: akta kontroli str. 418-455)

²⁰ Dz. U. poz. 1611.

Małgorzata Wojtasik, Dyrektor ZSP, wyjaśniła, że powyższe spowodowane było przeoczeniem.

(dowód: akta kontroli str. 478)

OCENA CZĄSTKOWA

Wsparcie udzielone przez Szkołę uczniom z zespołem Aspergera pozwoliło na uzyskanie wykształcenia oraz przygotowania zawodowego do przyszłej pracy. Uczniom tym zapewniono integrację ze środowiskiem rówieśniczym. ZSP współpracował z wyższymi uczelniami, potencjalnymi pracodawcami oraz PUP w celu ułatwienia uczniom podjęcia pracy zawodowej. *Program wychowawczo-profilaktyczny* Szkoły nie zawierał postanowień dotyczących działań mających na celu kształtowanie w społeczności szkolnej właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi, w tym z osobami z zespołem Aspergera i takich działań w Szkole nie podejmowano.

Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

1. Podjęcie działań zapewniających sporządzanie rzetelnych IPET dla uczniów z zespołem Aspergera, spełniających wszystkie wymogi określone przepisami prawa, w tym zawierających zalecenia wynikające z orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego oraz ich realizację.
2. Zapewnienie przeprowadzania okresowych wielospecjalistycznych ocen poziomu funkcjonowania uczniów z zespołem Aspergera, w celu dostosowania form i zakresu wsparcia udzielanego uczniom do ich potrzeb, z uwzględnieniem efektywności dotychczas podejmowanych działań.
3. Zapewnienie rodzicom uczniów z zespołem Aspergera możliwości uczestnictwa w dokonaniu okresowej wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania tych uczniów, poprzez zawiadamianie o spotkaniach Zespołów.
4. Dostosowanie *Statutu ZSP* oraz *Programu wychowawczo-profilaktycznego* do aktualnie obowiązujących przepisów.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

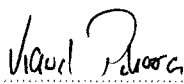
Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

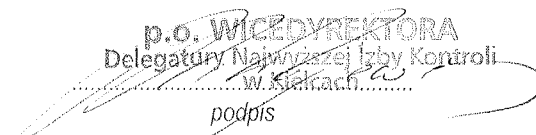
Kielce, 8 lipca 2019 r.

Kontroler
Karol Pokora
specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach

p.o. Wicedyrektor
Tadeusz Mikołajewicz

.....
Tadeusz Mikołajewicz

Sporządził:

Karol Pokora, specjalista kontroli państwowej, 8 lipca 2019 r.

Uzgodniono z:

- głównym specjalistą kontroli państwowej Violetą Nowak, dnia 14.07.2019 Nowak
- doradcą prawnym Janem Woźniakiem, dnia 14.07.2019

